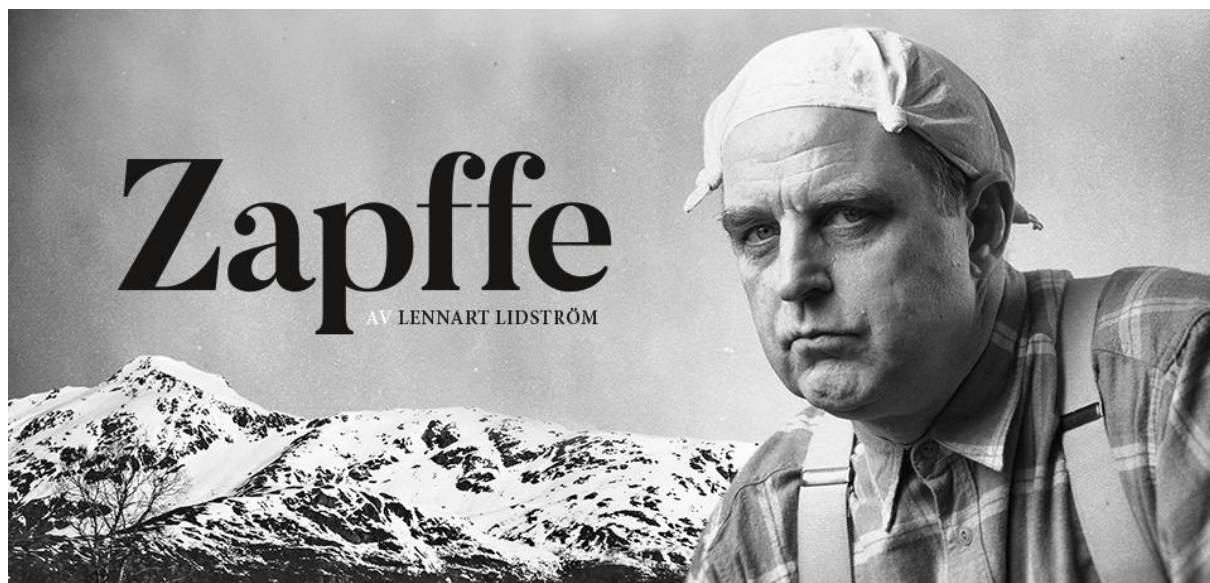

Zapffe

Urpremiere 18. juni, Festspillene i Nord-Norge

Scene Øst: 28. september til 22. oktober

Turné : 24. august til 24. September

INSPIRASJONSMATERIALE

I dette heftet finner dere oppgaver til for- og etterarbeid og ideer til samtaler og diskusjoner.

Undervisningsopplegget har mål fra K06 og kan brukes i flere fag.

Heftet er til inspirasjon, du velger selv fag og tidsbruk. Heftet inneholder også praktisk informasjon og kontaktinformasjon i forbindelse med billettsalg eller andre henvendelser.

Praktisk informasjon

Billetter og priser

Billetter til forestillingen fås kjøpt via teatrets markedsavdeling.

Ta kontakt med Hans-Pål Brekkås på tlf. 776 06414 eller e-post hans@ht.tr.no

Pris: 130,- per elev, og 1 lærer gratis per klasse

For datoer og spilletidspunkt, se vår hjemmeside www.ht.tr.no

Tilgjengelighet

Hålogaland Teater har tilrettelagte plasser for rullestolbrukere, og vi har teleslynger til utlån for hørselshemmede.

Vennligst oppgi ved bestilling dersom det er behov for rullstolplass. Teleslynge fås i billettluken på teatret.

Varighet: ca. 1 time

Zapffe

Regissør og dramatiker Lennart Lidström, mannen bak blant annet *Oluf* og *Den fordømte Nordlendingen* gjenforenes med Kristian Fr. Figenschow i denne forestillingen hvor humor og nattsvart tragedie går hånd i hånd.

Vi skal bli kjent med Peter Wessel Zapffe – filosof, forfatter, miljøverner og toppturentusiast. Zapffe er en viktig del av Tromsø kulturhistorie, og hans historie er like mye byens historie. Han har likevel et større navn utenfor landets grenser.

Zapffes tanker om menneskeheten - våre liv og sitt eget inkludert - er preget av pessimisme. Men som alt annet han engasjerte seg i og skrev om, er det mye humor i alvoret. Som Lennart Lidström sier: «Humor er avhengig av dypt alvor, og omvendt».

Monologen *Zapffe* hadde urpremiere på Festspillene i Nord-Norge 2016 og er et samarbeid mellom Hålogaland Teater og Sparebank1 Nord-Norge.

Premiere: Urpremiere under Festspillene i Nord-Norge 18. juni. Tromsøpremiere 28. september. Teateranmelderne var begeistret og trillet seks på terningen.

Av og regi: Lennart Lidström
Med: Kristian Fr. Figenschow

YouTube

Video: <http://www.ht.tr.no/index.php/theatre/showview?iShowID=608>

Lennart Lidström

Født 25. september 1950 i Glommersträsk, Lappland, Sverige.

Lennart (født **Karl Lennart Lidström**) er en norsksvensk dramatiker bosatt i Oslo.

Lidström kom til Norge i 1976 etter først å ha jobbet som journalist og musiker samt at han drev med teater i Stockholm.

Lidström har dramatikerutdannelse fra professor Rudolf Penka i Stockholm og ved Eugene O'Neill Theatre Centre i USA.

Han har skrevet stykker for Tramteatret, Piratteatret, Nordland Teater, Telemark Teater, Radioteateret, NRK fjernsyn, Hålogaland Teater, Nationaltheatret, Hedmark Teater/Teater Innlandet, Dameteater & Sønn og andre frie teatergrupper.

Han står blant annet bak fire av de fem største suksessene i Hålogaland Teaters historie: *Oluf*, *Vett og Uvett*, *Den fordømte Nordlendingen* og *Himmel og Hav*.

Han har undervist ved Statens teaterhøgskole og Teaterhögskolan i Stockholm, og har sittet i styret i Norske Dramatikers Forbund og ved Det Åpne Teater.

I 2011 ble han tildelt Ibsenprisen for stykket *Pingviner i Sahara* først satt opp på Teater Innlandet 22. januar 2010, og senere gjestespilt ved Det Norske Teater og Nationaltheatret.

Kristian Fr. Figenschow

Født i Tromsø i 1962.

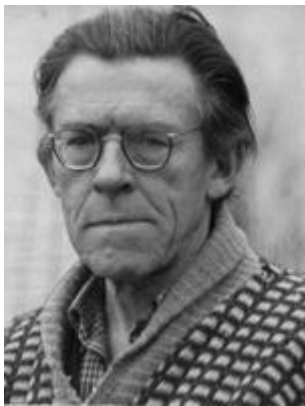
Kristian har vært skuespiller ved Hålogaland Teater siden 1989, da han debuterte i rollen som Jendor i forestillingen *Oluf*. Etter dette har han medvirket i mange forestillinger ved teatret, blant annet *Den Fordømte Nordlendingen*, *Vett og Uvett*, *Vildanden*, *Himmel og Hav*, *Tre Søstre* og *Stein i lomma*. I 2000 spilte han hovedrollen i *Jeppe på Bjerget* ved Nordland Teater, og hele 2003 jobbet han ved Påtryneteatret i Tromsø.

Kristian har han vært å se i *Nessekongen Puntila* (som ga ham en nominasjon til Heddaprisen for beste skuespiller i 2005), i showet *Sørbøe og Figenschow tolker Arntzen, Idag og imorgen, Mio min Mio, Gjengangere, Kunsten å kverke ei kjerring, Cabaret, Romeo og Julie, Chicago, Peer!, Hamsuns feber, Bør Børson jr., Vente på Godot, Et drømspill, Et juleeventyr, Mistero Buffo* og *Les Misérables*.

Kristian har også spilt i flere filmer og tv-serier, blant annet *Piratene, Landstrykerne, Insomnia* og *Offshore*.

I 2015 medvirket Kristian i forestillingene *Trollmannen fra Oz, Den sommeren pappa ble homo* og *2 x Ibsen*. Sommeren/ høsten 2016 er han aktuell i monologen *Zapffe* av Lennart Lidstrøm.

Peter Wessel Zapffe

Peter Wessel Zapffe, norsk filosof, forfatter, miljøaktivist og fjellklatrer.

Han ble dr.philos i 1924 med avhandlingen *Om det tragiske* (1941). Her forsøker han å vise hvor nødvendig det tragiske følger av menneskets lodd. Det særegne for mennesket er at det «forlanger moral av omverdenen og en god nok mening med det hele», mens «det vi kaller naturen hverken viser moral eller mening». Menneskene er derfor «kosmiske konsentrasjonsfanger»; «forgjengelighetens blinde lov er den felles fiende». Han har også vært opptatt av semantikk. Som følge av hans pessimistiske filosofi nektet han å få barn. Zapffe var en engasjert miljøaktivist og fjellklatrer. Han var førstegangsbestiger av flere fjelltopper til tross forsyn på -9. Han var også eneste æresmedlem av tromsø klatreklubb.

Zapffe skrev skuespillet *Den fortapte sønn* (1951), og utga et større estetisk verk, *Indføring i litterær dramaturgi* (1961). Andre bøker er *Vett og uvert*, *Stubber fra Troms og Nordland* (sm.m. Einar K. Aas, 10. utg. 1976), *Den logiske sandkasse* (1966), *Essays og epistler* (1967), *Barske Glæder* (1969) og *Lyksalig Pinsefest* (1972; omkring kirkebrannen i Grue 1822). Skuespillet *Hos doktor Wangel* (1974) skrev han under pseudonymet Ib Henriksen. Også *Spøk og alvor: epistler og leilighetsvers* (1977).

FØDT 18. desember 1899 Tromsø

DØD 12. oktober 1990 Asker

Før forestillingen

For at elevene skal få best mulig utbytte av teaterbesøket anbefaler vi at dere har lest innledinga om teaterstykket og at dere samtaler rundt sentrale begreper, om personen Peter Wessel Zapffe, innhold og tematikk.

Eksistensialisme

Eksistensialisme eller eksistensfilosofi er en retning innen filosofien som kjennetegnes ved at den er opptatt av en teoretisk-filosofisk behandling av sentrale vilkår for menneskets eksistens. Dette inkluderer blant annet undersøkelser av *frihet*, *angst*, *lidelse* og erkjennelse av døden – og med mindre vekt på erkjennelsesteori, logikk og naturfilosofi.

Filosof

Filosof er en betegnelse som stammer fra antikkens greske filosofer, og omfatter opprinnelig ethvert forsøk på å forstå og forklare verden eller naturen og dens prosesser, og på å utlede og begrunne forskrifter for livsførsel.

Pessimisme

Pessimisme, i dagligtalen en mørk og dyster livsoppfatning; *pessimist*, person med mørkt syn på livet; *pessimistisk*, som kjennetegner pessimismen, som har et mørkt livssyn. Motsatt: *optimisme*.

Optimisme

Optimisme, i dagligtale en tilbøyelighet til å se lyst på livet og til å tro at alt vil ordne seg på beste måte. Motsatt: *pessimisme*

Lennart Lidstrøm om tema.

I teaterstykket prøver Lennart og skape et bilde av hvem Peter Wessel Zapffe var. Han har studert Zapffes verker og biografi.

Zapffes store spørsmål var, hva det vil si å være menneske, og svaret hans på det var vel at det svaret finnes ikke.

Det er vanskelig å være menneske. Det er ikke lett å leve. Vi spør oss selv ”hvem er jeg, og hvorfor er jeg”. Dette er spørsmål som kommer tilbake til oss. Du kan ikke fornekte den du er, men du velger selv hvem du vil være. Ditt liv er ditt eget ansvar.

Lennart sier at et viktig budskap til ungdommen i dag er at Du er unik. ”Det finnes bare en som du, og du utgjør en forskjell! Ta vare på deg selv- du er god nok som du er.”

Mange i dag føler seg utilstrekkelig, likegyldig og ser på livet som meningsløst. Lennart sier videre at det er viktig å finne ro i seg selv. Dette vil være en motvekt til all uro om forventninger, livsglede og meningen med livet.

I det store bildet er det viktig at vi spør oss: Hva er viktig for meg? Hver enkelt må prøve å ha det så bra som vi kan.

Diskuter utsagnet:

Ingen er så god til å være deg som du!

Etter forestillingen

Etter forestillingen kan klassen jobbe med en eller flere av disse oppgavene for å oppsummere og bearbeide teateropplevelsen. Her vil du finne varierte oppgaver som treffer mål fra flere trinn. Oppgavene innbyr til refleksjon, diskusjon, tekstskaping og kreativitet.

Samtale om hovedperson og tema

- Elevene forteller hvordan de opplevde teaterforestillingen og beskriver tanker de sitter igjen med.
- Hva gjorde spesielt inntrykk og hvorfor?
- Hvem var Zapffe?
 - Hva får vi vite om hovedpersonen i stykket?
 - Hvilke tanker har han om livet og døden?
 - Hvilken sinnsstemning er han i?
 - Hvordan var hans barndom og oppvekst? Har dette preget ham?
- Teaterstykket handler om spørsmål om menneskets eksistens og meningen med livet. Dette er store spørsmål som vi ikke har svar på. På hvilken måte kan vi mennesker likevel finne ro, og et godt og meningsfullt liv?

Hva regnes som et godt liv?

- Er veien til et godt liv gode handlinger og det å være et godt menneske?

- Hva innebærer det å være lykkelig?

- På hvilken måte preges vi av forventninger, fasade, prestisje og jakten etter noe bedre i oss og søken etter å ha et godt liv?

-Hvorfor er det for mange så vanskelig å finne forankring i seg selv, og tenke at du er god nok som du er?

Refleksjonsoppgaver

Filosofisk undring

Finn eksempler og diskuter ideene til filosofen Zapffe.

Eksistensielle spørsmål

Reflekter over filosofiske temaer knyttet til eksistensielle spørsmål (identitet, livstolkning, natur og kultur, liv og død, rett og galt)

Pessimisme/optimisme

På hvilken måte kan vi si at pessimismen i stykket blir til optimisme?

Humor i alvorlige tema

Humor er avhengig av dypt alvor og alvor er avhengig av humor.

Hvor viktig er det å bruke humor for å takle livet?

For i pessimisten, depresjonen og nedstemtheten ligger humoren nettopp som et ankerfeste i livet, den forankrer livsgleden til hjerteslagene.

Peter Wessel Zapffe

Betydningsfulle filosofer

Presenter noen andre betydningsfulle filosofer og sammenlign deres ideer med Zapffe.

Let etter forskjeller og likheter og benytt et venndiagram eller et skjema når du samler informasjonen. Diskuter funnene i klassen.

Tips: Shopenhaver, Nietzsche, Freud, Sartre, Kirkegaard.

Skriveoppgaver

Tanker om livet og døden

Når man undrer seg over filosofiske spørsmål om menneskeheten sitter man igjen med mange tanker om livet og døden. Lag en sammensatt tekst/multimodal presentasjon der

du får fram dine tanker om livet og døden. Her kan dere bruke Power Point med animasjonsverktøy. Sett sammen bilder, tekst og lyd til en stemningsfull presentasjon.

Det er ikke hvordan man har det, men hvordan man tar det

Skriv en novelle eller et kåseri med overskriften ”Det er ikke hvordan man har det, men hvordan man tar det”.

Hva er et godt liv?

Skriv et leserinnlegg der du drøfter etiske spørsmål knyttet til forutsetningene for å ha et godt liv.

Mange mennesker vet ikke hvor godt de har det. Når vi er friske, og har det bra, bruker vi energien vår på å være misfornøyde. Jeg lurer på hvorfor. For når livet blir snudd på hodet, tenker vi bare på å overleve.

Peter Wessel Zapffe

Kreative oppgaver

Selvportrettet

Du er du, og ingen er som deg.

Lag ditt eget selvportret på papir, A4 horisontalt. Bildet skal ha preg av din ”signatur” og ditt uttrykk. Lek deg fram og eksperimenter med materialer og teknikker. La deg inspirere av ulike kunstnere gjennom tidene. Sett sammen til et klassebilde på veggen.

Tips: kull, maling, fargestifter, collage, tekstur og mønster.

Ingen er lik. Ditt verk er unikt.

Grafisk trykk på pleksiglass

Elevene får utdelt et pleksiglass på 20x20 cm. De får i oppgave å ripe inn et selvvalgt motiv. Abstrakt eller figurativt. Rull akrylmaling på platen og tørk av overflødig maling slik at elevenes unike motiv kommer fram. Tips: bor hull i hjørnene for oppheng.

